

444

**In the Supreme Court of South Africa
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika**

(ARTAL DIVISION).
AFDELING).

**APPEAL IN CRIMINAL CASE.
APPEL IN STRAFSAAK.**

E. LET SI & T SIA SIALALA

Appellant.

versus/teen

DIE STAAT

Respondent.

Appellant's Attorney
Prokureur van Appellant

Respondent's Attorney _____
Prokureur van Respondent _____

Appellant's Advocate: W.A.F. Stuydom Respondent's Advocate: C.J.T. Roodt
Advokaat van Appellant: L.C.K. van Niekerk Advokaat van Respondent

Set down for hearing on.....
Op die rol geplaas vir verhoor op.....

(O.P.A.) Gerard Rabie, Muller, ARR et Miller W.N.A.R.

Stroom - 9:45 - 11:00, 3.00 - 3.05;
Van Riebeeck - 11.20 - 12.32, 3.05 - 3.10;
Roodt - 12.32 - 12.46, 2.15 - 3.00.

C. A. U.

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA

(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

ELIAS LETSIE.....Eerste Appellant

en

PETRUS TSHABALALA.....Tweede Appellant

en

DIE STAAT.....Respondent.

Coram: RABIE, MULLER, ARR., et MILLER, WNDE. AR.

Verhoordatum:

Leweringsdatum:

21 Mei 1976.

1 Junie 1976

U I T S P R A A K

RABIE, AR.:

Tsietsie Stephen Seutloali (hierna die oorledene
genoem) is gedurende die nag van 14 Maart 1971 by die
Kroonstadse "Country Club" (hierna kortweg "die klub"
genoem), waar hy as nagwag diens gedoen het, vermoor.

Daar...../2

Daar is by dieselfde geleentheid by die klubgebou ingebreek en n hoeveelheid drank en sigarette, asook R87,35 in kontant, is o.m. daaruit gesteel. Die twee appellante is in September 1975 deur De Villiers, R.P., en twee assessore op aanklagte van moord en huisbraak met die bedoeling om te steel en diefstal skuldig bevind. Hulle is op die aanklagte van moord ter dood veroordeel, en op die aanklag van huisbraak en diefstal tot gevangenisstraf vir 1 jaar. Die verhoorregter het aan hulle verlof verleen om teen die skuldigbevindings en vonnis te appelleer.

Die oorledene is dood as gevolg van ernstige breinbeserings en -bloeding. Volgens Dr. P. Willemse, die distriksgeneesheer van Kroonstad, is die oorledene met groot geweld sowat 10 houe op die kop toegedien. Twee wonde op die agterkop het sy skedel verbrysel, terwyl sy regteroogkas, asook die oog, heeltemal vernietig is. Volgens die getuie kon die wonde deur n breekyster, of deur n

baie...../2

baie swaar kiere, toegedien gewees het.

Ek sal die appèl van die twee appellante afsonderlik bespreek.

Appèl van Elias Letsie (appellant no. 1):

Die Staat se getuienis teen appellant no. 1 was:

- (i) 'n verklaring wat hy op 11 Junie 1975 voor mnr. G.J.R. Basson, 'n landdros op Kroonstad, afgelê het;
- (ii) die getuienis van verskeie polisiebeamptes, asook van die bestuurder van die klub, mnr. A.P. Vorster, oor punte wat appellant gedurende die namiddag van 11 Junie 1975 by die klub uitgewys het;
- (iii) die getuienis van Selina Thatela, 'n vrou met wie appellant no. 1 saamgewoon het en by wie hy drie kinders het.

Wat die verklaring aan die landdros betref, het appellant no. 1 getuig dat hy deur die polisie aangerand en op onbehoorlike wyse beïnvloed is om die verklaring

te...../4

te maak, en ook dat aan hom voorgesê is wat hy moet sê en dat die verklaring nie die waarheid is nie. Die verhoorregter het al die relevante getuïenis, insluitende dié van appellant, in die afwesigheid van sy assessore aangehoor en het daarna beslis dat die verklaring toelaatbaar was. Appellant het volhard in die houding dat die verklaring ontoelaatbaar was, en ná die aanhoor van al die getuïenis in die saak is weereens beslis dat die verklaring toelaatbaar was. In hierdie hof is, net soos in die hof a quo, aangevoer dat die Staat nie bewys het dat die verklaring vrywillig afgelê is nie. Die verhoorhof het al die ter saaklike getuïenis met groot sorg oorweeg, en dit sou geen nut hê om weereens daarop in te gaan en die hele aangeleentheid te bespreek nie. Ek vind dit voldoende om te sê dat die Staat se getuïenis teen appellant se relaas van die gebeure oorweldigend was en dat daar geen grond is waarop beslis sou kon word dat die verhoorhof fouteer het deur die verklaring toe te laat nie. Die

verklaring...../5

verklaring lui soos volg: ("Pappietjie" is appellant no. 2):

"Ek kom hier vertel oor die moord by die Buite-klub, van die Bantoeman wat daar vermoor is. Ek was saam met n Bantoeman met die naam van Pappietjie. Ons het soontoe gegaan met die doel om daar te gaan inbreek. Toe ons by die plek kom, toe sien ons dat daar n persoon is wat die plek oppas. Ek sê vir Pappietjie hier is n persoon. Pappietjie sê daardie persoon slaap. Ek sê toe hoe kan hy sê dat die man is aan die slaap terwyl ons so ver van hom af staan. Hy sê toe vir my wag ek sal vir jou wys dat daardie persoon aan die slaap is.

Pappietjie het na die man gegaan. Ek het verwag dat die persoon sal opstaan of met Pappietjie praat om vir hom te vra wat hy soek. Ek het gesien dat Pappietjie gaan al hoe nader na die man toe.

Pappietjie loop tot by die man. Nadat hy by die man gekom het, het hy die man met die yster, wat Pappietjie by hom gehad het, geslaan. Die man val toe van die stoel af waarop hy gesit het. Pappietjie het toe die man, wat op die grond gelê het, verskeie kere met die yster geslaan. Ek het toe na hulle gegaan en vir Pappietjie gestop om nie die man verder te slaan nie. Ek sê ho, jy sal die man doodmaak.

Pappietjie...../6

Pappietjie los toe die man.

Nadat hy opgehou het om te slaan gaan Pappietjie na die vensterruit en skop dit stukkend. Ek het toe die gebou ingegaan deur die opening. Pappietjie volg my. Binne soek ons na geld. Ons kry ongeveer R6,00 of R7,00. Ons soek verder en op 'n sekere stadium is Pappietjie uit die gebou uit. Ek het nie gesien toe hy uitgaan nie, want ons was besig om verder in die gebou te soek. Later het ek 'n lawaai buitekant gehoor.

Ek kyk rond in die gebou, Pappietjie was nie in die gebou nie. Toe ek wou loop om uit te kom, kom Pappietjie weer van buite af in. Ek vra hom of hy weer die man verder geslaan het. Hy sê ja, ek het gesien die man wil opstaan. Later het ons uitgegaan en toe sien ek dat die man nie meer op die plek is waar ons hom agtergelaat het nie. Hy is nou af van die stoep af op die grond.

Ek stel nie vas of die man nog lewe of dood is nie. Ons loop toe en die volgende dag het ek gehoor^{dat}/daardie man dood was. Ek praat toe met Pappietjie en sê as hy geluister het toe ek hom gekeer het, was die man nie dood nie. Hy antwoord my nie.

Nadat...../7

Nadat appellant die verklaring voor die landdros afgelê het, het hy saam met Majoor Du Preez en ander polisiebeamptes na die klub gegaan. Daar het hy sekere punte aan hulle uitgewys wat betrekking het op die aanval op die oorledene en die inbraak in die klubgebou. Daar is tereg namens appellant toegegee dat indien hy wel die plekke uitgewys het wat hy volgens die Staatsgetuies uitgewys het, hy noodwendig by die misdade betrokke moes gewees het. Daar is egter aangevoer dat die verhoorhof nie appellant se getuienis oor die uitwysing moes verwerp het nie. Appellant het nl. beweer dat die polisie aan hom gesê het wat hy moes uitwys, en dat hy dit toe maar gedoen het. Appellant het ook gesê dat hy en die polisie die betrokke dag eers by die klub was, en dat hy sekere dinge in sy verklaring aan die landdros gesê het wat hy nie sou geweet het as hy nie eers by die klub was en as die polisie nie eers sekere plekke aan hom uitgewys het nie. Daar is m.i. geen rede om te twyfel dat appellant

eers by die landdros was en daarna by die klub nie.

Hieruit volg dat appellant nie die waarheid gepraat het toe hy getuig het dat hy aan die landdros o.m. vertel het van wat by die klub aan hom gesê en uitgewys is nie.

Die verhoorhof het die getuienis van appellant dat hy die punt⁹ uitgewys het wat die polisie aan hom gesê het om uit te wys, as onwaar verwerp, en m.i. is daar geen grond waarop bevind sou kon word dat die verhoorhof fouteer het nie. Ek vind dit onnodig om die getuienis oor die aangeleentheid hier te bespreek.

Ek kom vervolgens by die getuienis van Selina. Sy en appellant het vanaf 1965 as man en vrou saamgeleef. Sy het getuig dat die twee appellante laat in die nag van 14 Maart 1971 na haar en appellant no. 1 se huis gekom het en dat sy die deur vir hulle oopgemaak het. Hulle het toe o.a. gholfballe, gholfskoene en sigarette by hulle gehad. Sy het weer bed toe gegaan, maar het gehoor wat hulle praat. Sy het gehoor dat appellant no. 1 vir

appellant...../9

appellant no. 2 sê dat hy (no.1) gesê het dat no. 2

"daardie persoon" net "bewusteloos" moet slaan, en dat hy nie gesê het dat hy hom moet "slaan dat hy doodgaan" nie.

Sy het ook gehoor dat appellant no. 1 sê dat hy gesien

het dat "daardie persoon" dood is toe hulle daar weg is.

Selina het ook getuig dat sy later alleen met appellant

no. 1 gepraat het en dat sy hom uitgevra het oor wat ge-

beur het. Haar getuienis oor wat appellant aan haar gesê

het, lui soos volg:

"Beskuldigde no. 1 het toe gesels en gesê dit is waar, hulle was na die Country Club. Hulle het gegaan na die Country Club. Beskuldigde 1 sê toe hulle daar by die Country Club kom kry hulle daardie man op n stoel sit en sluimer.

Hy sê terwyl die man op die stoel sit en sluimer hou hy die kiere in sy hand daar teen^{die}/grond asof hy daarteen leun. Beskuldigde 1 sê hy het vir beskuldigde 2, Pappietjie, gesê om agter om die man te gaan. Pappietjie, beskuldigde 2, moet agter om die man gaan en die man slaan.

Beskuldigde no. 1 sê nie waarmee die persoon sou geslaan gewees het. Beskuldigde 1 sê beskuldigde 2 het toe die persoon geslaan dat die persoon van die stoel afval op die grond.

Beskuldigde...../10

Beskuldigde 1 sê terselfdertyd was hy besig om in die gebou in te gaan en te breek. Beskuldigde 1 gesels verder en sê toe hulle daar uitgaan kyk hy na die manspersoon en sien dat die manspersoon werklik dood is. Hy sê hulle is toe weg daar van die plek waar die manspersoon dood is en hulle is huis toe".

Selina het ook getuig dat toe appellant die betrokke aand van die huis af weg is, hy n breekyster by hom gehad het, asook "handkouse", d.w.s. kouse wat hy oor sy hande getrek het.

Daar is aan Selina gestel dat haar getuienis onwaar is en dat sy die getuienis teen appellant gee om haar oom, Stephen Tatela, te beskerm. Laasgenoemde is i.v.m. die moord aangehou, en Selina het erken dat sy n verklaring by die polisie gaan maak het nadat sy van haar oom se aanhouding gehoor het. Sy het ontken dat sy appellant valslik geimpliseer het om haar oom te beskerm. Sy het na die polisie toe gegaan, het sy getuig, omdat sy nie kon toesien dat n onskuldige man van moord aangekla word

nie. Daar is ook aan haar gestel dat sy teen appellant getuig omdat sy n nuwe minnaar het. Sy het dit ontken. Appellant het getuig dat Selina se getuienis onwaar is. Die verhoorhof het die advokate se kritiek op Selina se getuienis oorweeg en tot die gevolgtrekking gekom dat sy n betroubare getuie was wie se getuienis aanvaar kon word. In hierdie hof is dieselfde kritiek op haar getuienis gelewer as in die hof a quo, maar ek is daar geensins van oortuig dat die verhoorhof fouteer het deur haar getuienis te aanvaar nie.

Met betrekking tot appellant se skuldigbevinding aan moord bly daar nog een aangeleentheid oor waaraan aandag gegee moet word. Dit is nl. die betoog dat die verhoorhof in die lig van appellant se verklaring aan die landdros, en ook op grond van die getuienis van Selina, moes bevind het (a) dat appellant nie vir die oorledene se dood verantwoordelik gehou kan word nie, of (b) dat hy aan n mindere misdaad as moord skuldig bevind moes gewees het.

Wat...../12

Wat (a) betref, is aangevoer dat Dr. Willemse nie die oordene se dood aan enige besondere wond of wonde kon toeskryf nie, en dat dit derhalwe moontlik is dat die oordene gedood is deur n wond(e) wat deur appellant no. 2 toegedien is toe hy (appellant no. 1) in die klubgebou was. Wat (b) betref, is betoog dat appellant no. 1 hom van appellant no. 2 en sy optrede "gedistansieer" het en dat derhalwe nie bevind kan word dat daar by hom enige vorm van opset om te dood aanwesig was nie. Ek sal aanvaar dat aandag gegee moet word aan die geheel van appellant se verklaring aan die landdros, asook aan die geheel van Selina se getuienis - d.w.s., ook aan appellant se bewerings dat appellant no. 2 se optrede hom nie welgeval het nie -, maar selfs as dit gedoen word, kan nóg betoog (a), nóg betoog (b), na my mening slaag. Die appellante het saam na die klub gegaan met die gemeenskaplike oogmerk om daar te gaan inbreek en steel. Appellant no. 1 het die breekyster saamgeneem, asook "handkouse" - laasgenoemde met

die...../12

die klaarblyklike bedoeling om nie spore van hulle voor-
genome misdaad op die toneel te laat nie. Appellant no.
1 het die opdrag gegee dat appellant no. 2 die oorledene
moes bekruip en hom "bewusteloos" slaan. Hy het natuur-
lik geweet dat appellant no. 2 die breekyster sou gebruik
om die oorledene te slaan, en hy het ook toegekyk toe
appellant no. 2 dit doen. Hy het gesien dat die oorledene
van sy stoel afval, en ook hoe appellant no. 2 hom ver-
skeie houe slaan terwyl hy op die grond lê. Appellant
moes noodwendig besef het, gesien die aard van die wapen
en die geweld waarmee die houe toegedien is, dat appellant
no. 2 die oorledene kon dood, maar hy het nie tussenbeide
gekom voor die oorledene nie reeds op die grond gelê het
en hy (no. 1) self gevrees het dat die oorledene gedood
sou word nie. Daarna het hy en appellant no. 2 voortge-
gaan met hul beoogde inbraak, en hy het die breekyster
in appellant no. 2 se besit laat bly. Toe appellant
no. 2 daarna (volgens appellant no. 1 se bewering) uit die

gebou uitgegaan het, het appellant no. 1 n geskreeu buite-

kant gehoor. Hy (appellant no. 1) moes, volgens sy eie

verklaring, onmiddellik geweet het wat aangaan, want toe

appellant no. 2 terugkom in die gebou, vra hy hom "of hy

weer die man verder geslaan het". Die antwoord was "ja,

ek het gesien die man wil opstaan". Hierdie mededeling

het, volgens die verklaring, geen reaksie aan die kant

van appellant no. 1 ontlok nie, want hy en appellant

no. 2 het met hulle inbraak voortgegaan. "Later" eers,

volgens die verklaring, het hulle uitgegaan. Appellant

no. 1 se reaksie op appellant no. 2 se beweerde optrede

buite die gebou, asook lg. se mededeling aan hom, is

goed te verklaar in die lig van appellant no. 1 se

aanvanklike opdrag aan appellant no. 2 om die oorledene

"bewusteloos" te slaan. Die oorledene moes immers nie

kon sien wie hulle is en wat hulle doen nie, en indien

hy dalk in die een of ander stadium sou bykom, sou hy

noodwendig weer "bewusteloos" geslaan moes word. Appel-

lant no. 1 moes dit besef het, en hy moes noodwendig ook

beseef dat die oorledene gedood kon word indien hy met die
~~-----~~ breekyster op die kop geslaan word. In hierdie omstandig-
hede kan m.i. nie gesê word dat appellant no. 1 nie vir
die oorledene se dood verantwoordelik gehou kan word nie,
en ook nie dat hy nie onverskillig teenoor die moontlik-
heid dat die oorledene gedood kon word, gestaan het nie.
Daar is, soos gesê, aangevoer dat appellant no. 1 hom van
die optrede van appellant no. 2 gedistansieer het, maar
m.i. is die betoog ongegrond. Ná die aanvanklike aanval
op die oorledene het hy en appellant no. 2 hom op die
grond laat lê en met hulle inbraak voortgegaan. Toe hy
van die beweerde tweede aanval vertel is, het hy (volgens
sy verklaring) skynbaar niks gesê nie en saam met appellant
no. 2 met die inbraak voortgegaan. Toe hulle later
saam uit die gebou uit is, het hulle nie eers gaan vas-
stel of die oorledene nog leef of nie. Hulle is saam
~~van die toneel af weg met die goed wat hulle gesteel het.~~
Hierdie hele optrede van appellant no. 1 is m.i. strydig

met...../16

met die gedagte dat hy hom van appellant no. 2 en sy optrede gedistansieer het.

Soos blyk uit al die bostaande kan daar na my mening nie gesê word dat die verhoorhof appellant no. 1 verkeerdelik aan moord skuldig bevind het nie.

Wat die kwessie van straf betref, is daar aangevoer dat die verhoorhof sekere faktore as versagtende omstandighede moes beskou het. Daar is in die eerste plek aangevoer dat appellant no. 1 n mindere rol as appellant no. 2 gespeel het. M.i. kan dit egter nie gesê word nie: hy het immers aan appellant no. 2 die opdrag gegee om die oorledene te slaan. Daar is ook beweer dat daar "geen sprake van voorafbeplanning" was nie. Ek begryp nie hoe dit gesê kan word nie. Die appellante het van die begin af beoog om te gaan inbreek en toe hulle die oorledene gewaar, het hulle besluit dat hy buite aksie gestel moes word. Ten slotte is daarop gewys dat die verhoorhof bevind het dat die aard van die opset aan die kant van appellant dolus eventualis was. Ek kan nie in-

sien...../17

sien hoe hierdie feit in die omstandighede van hierdie
saak as 'n versagtende omstandigheid beskou kan word nie.

My mening is gevolglik dat die geheel van appellant
no. 1 se appèl afgewys moet word.

Appèl van Petrus Tshabalala (appellant no. 2):

Die Staat se getuienis teen appellant no. 2 was die
volgende:

- (i) 'n skriftelike verklaring wat hy op 18 Junie 1975
voor kaptein A.J. van Biljon op Heuningspruit
afgelê het;
- (ii) 'n erkenning wat hy gedurende die namiddag van
11 Junie 1975 by die klub aan die voormelde
mnr. Vorster gemaak het;
- (iii) die getuienis van die polisiebeamptes en mnr.
Vorster oor punte wat appellant by die klub uit-
gewys het; en
- (iv) die getuienis van Selina Thatele.

Appellant no. 2 het nie onder eed getuig nie, nòg

te
kapt...../18

toe daar oor die toelaatbaarheid van sy verklaring aan kapt. van Biljon beslis is, nóg gedurende die verhoor daarna. Hy het slegs n kort beëdigde verklaring gemaak waarin hy o.a. beweer het dat hy die betrokke "dag" by Emily geslaap het en dat hy nie by die moord betrokke was nie. Twee getuies, Julius Moeketsi en Emily Gaile, het getuig dat appellant die betrokke nag, soos gedurende elke naweek in 1971, in n sekere huis geslaap het en dat hy dus nie daardie nag saam met appellant no. 1 in Selina se huis kon gewees het nie.

Wat (i) hierbo betref, is dit aan die betrokke Staatsgetuies in kruisverhoor gestel dat appellant aangerand is. Hulle het dit ontken, en appellant het, soos reeds gesê, nie getuienis gegee nie. Na my mening is daar geen grond waarop bevind sou kon word dat die verhoorhof fouteer het deur die verklaring as getuienis toe te laat nie, en dit sou nodelose arbeid wees om die betrokke getuienis hier te bespreek. Die verklaring lui soos volg:

"Ons het daar gegaan by die Country Club. Die man sê toe vir my hy het kouse gebring om oor die hande te trek. Ek sê toe ja. Die tyd toe ons langs die gebou was, het ons n nagwag gesien sit op n stoel. Ek weet nie of die nagwag geslaap het nie en of hy net gesit het nie, en of hy dronk was, ek weet nie. Ek slaan toe die man met n 'tommy bar'. Ek weet nie hoeveel maal ek hom geslaan het nie toe vat die man wat saam met my was die 'tommy bar' en slaan ook die nagwag. Die man wat saam met my was breek die deur van die Country klub oop met die 'tommy bar'. Ek weet nie maar dit was ongeveer 3 deure wat oopgebreek is. Ons gaan toe in ons kry die klere, daardie man het die klere gevat en die gholfballe. Ek vat toe 2 gholfstokke. Ek en hy gaan toe na die 'bar' (kroeg) en ons vat sigarette en bottels drank. Ek onthou nie mooi nie ek onthou nie of ons die geldmasjien (kasregister) oopgemaak het nie en of ons sente gekry het nie. Ons het toe geloop. Toe ek buite gekom het, het ek die twee gholfstokke weggegooi. Ons het by die lokasie gekom. Ons sit die goed in sy huis in en toe slaap ons.

Ai, ek vra ekskuus en het n ander ding vergeet. Die man het die 'tommy bar' in die rivier in die water gegooi terwyl ons op pad huis toe was.

Ons...../20

Ons het die volgende dag die drank en sigarette verkoop aan n man met die naam Scotch. Die klere het ons verbrand. Ons het sigarette gerook en van die drank gedrink.

Mojake is die man wat saam met my geloop het en sy vrou weet van die goed wat ons by sy huis aangebring het."

Wat (ii) betref, het mnr. Vorster getuig dat hy met appellant no. 2 gepraat het toe daar geen polisie aanwesig was nie. Hy het appellant gevra of hulle die oorledene doodgemaak het, en appellant het "ja" geantwoord. Appellant het ook gesê dat hy die oorledene met n "crow bar" geslaan het. Die verhoorhof het hierdie getuienis van mnr. Vorster aanvaar, en daar is geen grond waarop bevind sou kon word dat die hof fouteer het deur dit te doen nie.

In die lig van wat reeds gesê is, vind ek dit nie nodig om na (iii) - die getuienis oor die uitwysing - te verwys nie, en die getuienis van Selina is reeds i.v.m. appellant no. 1 se appèl hierbo bespreek.

Appellant...../21

Appellant se advokaat het aangevoer dat die verhoorhof fouteer het deur die getuienis van Julius Moeketsi en Emily Gaile te verwerp. Die verhoorhof het i.v.m. hulle getuienis o. m. gesê dat hulle "gepoog (het) om te onthou wat vier jaar gelede gebeur het toe hulle nog baie jonk was en die indruk wat die hof gekry het is dat hulle eerder afleidings maak dat beskuldigde nommer 2 die aand toe die gewraakte misdaad gepleeg is, in die huis moes gewees het, omdat beskuldigde nommer 2 en Emily dan elke naweek in dieselfde huis geslaap het, en nie omdat hulle inderdaad onthou het dat hy gedurende daardie spesifieke aand vier jaar gelede daar geslaap het nie." Daar is betoog dat die hof fouteer het deur nie te aanvaar dat hulle inderdaad die betrokke aand kon onthou nie, maar 'n ontleding van hulle getuienis laat my geensins daarvan oortuig dat die verhoorhof 'n fout begaan het nie.

Daar is ook aangevoer dat die verhoorregter 'n onreëlmatigheid begaan het deurdat hy aan appellant se advokaat te kenne gegee het dat hy Hendrik Thulo kragtens die bepalings

van art. 210 van die Strafproseswet as getuie sou roep, maar dat hy, tot die nadeel van die appellant, dit toe nie gedoen het nie. Die betoog het geen meriete nie. Die verhoorregter het nie, soos ek die betrokke passasie in die oorkonde lees, 'n onderneming gegee dat hy Hendrik Thulo as getuie sou roep nie. Thulo het vir die Staat getuig toe daar beslis is oor die vraag of appellant se verklaring aan kapt. van Biljon toelaatbaar was of nie. Thulo het toe gesê dat hy en appellant saam in 'n sel op Heuningspruit was en dat appellant aan hom gesê het dat hy 'n verklaring voor 'n landdros wou maak. Op grond hiervan is voor ons gesuggereer dat appellant aangerand kon gewees het voordat hy besluit het om voor kapt. van Biljon 'n verklaring af te lê. Daar is niks wat so 'n suggestie regverdig nie. Daar was buitendien niks wat die advokaat verhinder het om self vir Thulo as getuie te roep nie. Die verhoorregter het hom gevra of hy nie self vir Thulo wou roep nie, maar hy wou dit nie doen nie.

Ten slotte is daar ook betoog dat kapt. van Biljon

nie...../ 23

nie appellant se verklaring moes afgeneem het nie, maar dat hy hom na 'n landdros toe moes laat neem het indien hy 'n verklaring wou maak. Daar is verder gesê dat kapt. van Biljon in een stadium die ondersoekbeampte in die saak was en dat hy ook om daardie rede nie die verklaring moes afgeneem het nie. Daar steek niks in die betoog nie. Kapt. van Biljon het getuig dat hy nooit ondersoekbeampte was in die saak nie, en dat al wat hy met die saak te doen gehad het, was dat hy die dag ná die moord die ondersoekbeampte in die saak na die toneel van die misdaad vergesel het. Verder, soos reeds gesê, het appellant nie getuënis gegee nie, en daar is geen grond vir die suggestie dat kapt. van Biljon enigsins onbehoorlik opgetree het toe hy appellant se verklaring afgeneem het nie.

My mening is gevolglik dat appellant se appèl teen sy skuldigbevinding aan moord nie kan slaag nie. Ek is dieselfde mening toegedaan wat sy appèl teen die vonnis betref. Daar is namens hom aangevoer dat die verhoorhof moes bevind

het dat daar wel versagtende omstandighede was. Daar is in die eerste plek gesê dat daar getuienis was dat hy onder die invloed van drank was. Daar was egter geen sodanige getuienis nie. Al wat die oorkonde openbaar, is dat appellant ná sy arrestasie aan luit. Scheepers gesê het dat hy die betrokke aand dronk was. Dit is geen bewys dat hy inderdaad dronk was nie. Verder is aangevoer, net soos in die geval van appellant no. 1, dat die misdaad nie voorafbeplan was nie, en dat die verhoorhof bevind het dat die aard van appellant se opset dolus eventualis was. Daar steek niks in hierdie betoog nie, soos ek reeds hierbo i.v.m. appellant no. 1 se appél gesê het.

Uit al die bostaande volg vanself dat albei appellante se appél teen hulle skuldigbevinding op die aanklag van huisbraak met die doel om te steel en diefstal ook nie kan slaag nie. Daar is nie betoog dat die straf wat t.o.v. daardie aanklag opgelê is, aanvegbaar is nie.

Die appél van albei appellante teen hulle skuldigbe-

vinding en vonnis op albei aanklagte word afgewys.

P.J. Rabie

P.J. RABIE

Appèlregter.

MULLER, AR.

Stem saam.

MILLER, WNDE. AR.